

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет хімії та фармації
Кафедра прикладної хімії та хімічної освіти

Силабус курсу
"Хімія з основами геохімії"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3; годин - 90
Семестр, Рік	I / 1
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач	Марцинко Олена Едуардівна – професор, доктор хімічних наук, професор кафедри прикладної хімії та хімічної освіти
Контактний телефон	(097)411-96-28
Е-mail:	martsinkoelena@gmail.com
Робоче місце	Головний корпус ОНУ, вул. Дворянська, 2, каб. 26
Консультації	<i>Очні консультації:</i> 1 год, четвер, 15.00-16.00 <i>Онлайн консультації:</i> конференція в програмі ZOOM – п'ятниця 15.00-15.30

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом. Інші види комунікації: група в Telegram, очна та онлайн консультації за розкладом.

e-mail: martsinkoelena@gmail.com

телефон: (097)411-96-28

соціальні мережі: Telegram (за номером телефону)

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предмет вивчення дисципліни – основні закони, теорії, вчення та визначення загальної, неорганічної хімії та геохімії.

Пререквізити курсу: дисципліна відноситься до обов'язкових та базується на знаннях, отриманих при вивченні шкільного курсу хімії.

Мета курсу - засвоєння студентами системи теоретичних знань сучасної загальної та неорганічної хімії на підставі останніх досягнень науки, придбання практичних умінь та навиків, необхідних для формування наукового діалектичного світогляду майбутнього спеціаліста.

Завдання дисципліни:

- ознайомлення студентів з основами загальної хімії: основними хімічними законами, теоріями, вченнями, визначеннями, формулами і узагальненнями світоглядного характеру;
- навчання студентів вмінню визначати та прогнозувати властивості елементів в залежності від їх місця в Періодичній системі, їх простих та складних сполук, умови перебігу хімічних реакцій на основі сучасних наукових уявлень;
- оволодіння практичними вміннями та навичками науково-дослідної роботи при виконанні лабораторного практикуму: вміння спостерігати і пояснювати хімічні явища, знайомство з використанням хімічного обладнання та приладів, вміння виводити закономірності перебігу хімічних реакцій і підтверджувати експериментальні дані теоретичними положеннями;
- виховання у студентів активного і дбайливого відношення до оточуючого середовища;
- ознайомлення студентів зі шляхами розвитку сучасної хімії і її значення для розвитку геолого-географічних наук.

Цілі курсу (програмні компетентності)

ЗК5 - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10 - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК2 - Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів

ФК9 - Здатність до пошуку джерел географічної інформації, їх наукового опрацювання з використанням широкого спектру наукових методів і підходів та представлення результатів за допомогою сучасних інформаційних технологій

ФК13 - Здатність застосовувати знання і вміння з основ вищої математики, інформатики, геофізики, геохімії для цілісного засвоєння змісту географічної освіти

Програмні результати навчання:

ПРН8 - знає елементи теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методи їх реалізації, розуміє сутність дисциплін, їх місце та роль у формуванні різносторонньо розвинутого фахівця географа.

ПРН20 - застосовує базові знання з природничих наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- значення хімії для наук про геосферу;
- найважливіші хімічні поняття, формулювання загальних хімічних законів, їх суть і наслідки, та вміння їх застосовувати при розв'язанні практичних задач;
- роль води в природі, хімічні аспекти формування земної кори, розповсюдженість елементів, вплив природних хімічних речовин на тепловий баланс та клімат планети.

вміти:

- виходячи з положення елемента в періодичній системі, визначати будову його атома, передбачати властивості та ступені окислення елемента в сполуках;
- користуючись періодичним законом, передбачати та пояснювати хімічні властивості елемента та його найважливіших сполук;
- на основі теорії електролітичної дисоціації оцінювати поведінку основ, кислот, солей у водному розчині, визначати можливість і напрямок перебігу реакцій обміну між електролітами;
- орієнтуватися серед найважливіших хімічних антропогенних факторів, що впливають на геосферу, акцентувати увагу на охороні навколишнього середовища.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год), та лабораторних робіт (20 год), організації самостійної роботи студентів (50 год), загальним обсягом 90 год, що становить 3,0 кредити ЄКТС.

Під час викладання дисципліни використовуються методи: розповідь лектора, що супроводжується демонстрацією Power Point та поясненням, творча бесіда, аналіз нової інформації, її порівняння з вже набутими знаннями під час вивчення інших дисциплін. Під час виконання лабораторного практикуму студенти поєднують використання теоретичних знань та експерименту, вдосконалюють вміння будувати план та здійснювати експеримент.

Методичне забезпечення (посібник та методичні вказівки наявні в бібліотеці ОНУ, заказ за посиланням):

1. Сейфуллина И.И., Марцинко Е.Э. Неорганічна хімія. Хімія s-, p- та d-елементів, їх роль у природі та біологічних процесах. – Одеса: Одеський нац. ун-т, 2015. – 306 с.
liber.onu.edu.ua

2. Марцинко О. Е., Савін С. М. Хімія з основами геохімії : метод. вказівки до лаб. практик та завдання для самостійної роботи. – Одеса: Удача, 2020. – 53 с. liber.onu.edu.ua

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Основні поняття хімії та закони хімії. Класи неорганічних сполук. Хімічна термодинаміка та кінетика. Розчини.

- Тема 1. Атомно-молекулярна теорія. Молекул.
Тема 2. Основні закони хімії.
Тема 3. Основні класи хімічних сполук.
Тема 4. Енергетика та кінетика хімічних процесів.
Тема 5. Розчини та їх природа.

Змістовий модуль 2. Властивості розчинів електrolітів та неелектrolітів. Гідроліз. Малорозчинні сполуки.

- Тема 6. Хімічні властивості розчинів. Теорія електrolітичної дисоціації.
Тема 7. Водневий показник. Малорозчинні сполуки. Гідроліз солей.

Змістовий модуль 3. Будова електронних оболонок атома. Періодичний закон Д.І. Менделєєва. Періодична система Хімічний зв'язок. Окисно-відновні реакції. Хімія елементів.

- Тема 8. Будова атома.
Тема 9. Періодичний закон Д.І. Менделєєва.
Тема 10. Хімічний зв'язок.
Тема 11. Окисно-відновні реакції.
Тема 12. Хімія елементів.

Рекомендована література

Основна

1. Романова Н.В. Загальна та неорганічна хімія. Київ, Ірпінськ: ВТФ “Перун”, 1998. – 480 с.
2. Неділько С.А., Попель П.П. Загальна й неорганічна хімія. Задачі та вправи. Київ: Либідь, 2001. – 388 с.
3. Карнаухов О. І., Мельничук Д. О., Чеботько К. О., Копілевич В. А. Загальна та біонеорганічна хімія. Вінниця: Нова книга, 2003. – 541 с.
4. Глінка Н.В. Загальна хімія. Київ: Вища школа, 1988. – 608 с.

Додаткова

1. Ахметов Н. С. Общая и неорганическая химия. М.: Высшая школа, 1998. – 679 с.
2. Третьяков Ю. Д. Неорганическая химия. Т.1. Физико-химические основы неорганической химии. М.: Артемида, 2004. – 240 с.
3. Третьяков Ю. Д. Неорганическая химия. Т.2. Химия непереходных элементов. М.: Артемида, 2004. – 368 с.
4. Третьяков Ю. Д. Неорганическая химия. Т.3. Химия переходных элементов. Книга 1, 2. М.: Академия, 2007. – 352 с.
5. Коренев Ю. М., Григорьев А. Н. и др. Задачи и вопросы по общей и неорганической химии. М.: Мир, 2004. – 368 с.
6. Романцева Л. М., Лещинская З. Л., Суханова В. А. Сборник задач и упражнений по общей химии. М.: Высшая школа, 1991. – 287 с.
7. Князев Д. А. Общая и неорганическая химия. М.: Высшая школа, 1990. – 430 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.uk.x-pdf.ru/5fizika/1218054-1-s-shnyukov-apgozhik-osnovi-geohimii-navchalny-posibnik-kiiv-zmist-vstup-ponyattya-pro-suchasnu-geohimiyu-zagalny-zmi.php>
2. <https://sites.google.com/view/geochemistryoftheenvironment/техносфера/ноосфера>
3. https://studref.com/313580/ekologiya/geohimiya_planety_zemlya

Політика оцінювання

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

- 3 поточні контрольні роботи – 25, 25 та 20 балів;
- лабораторний контроль (виконання та оформлення лабораторних робіт, правильність зроблених висновків) – допуск до підсумкового контролю – іспиту, бали не нараховуються.
- підсумковий контроль (письмовий) – 30 балів.

Нарахування бонусних балів не передбачається.

Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий письмовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації.

Політика щодо академічної доброчесності: курс не передбачає написання рефератів та творчих письмових робіт. Лектор дотримується академічної доброчесності при написанні навчально-методичної літератури.

Політика щодо відвідування та запізнень: відвідування занять є обов'язковими, запізнення не бажані. Бали за відвідування занять не нараховуються. У разі відсутності з поважної причини (наявність довідки обов'язкова) лабораторні роботи відпрацьовуються згідно графіку, що встановлюється разом з лаборантським складом кафедри.

Мобільні пристрої: допускається використання смартфона, планшету або іншого пристрою з доступом до інтернет-мережі під час лекційного заняття у випадках роботи з літературними джерелами та їх обговоренням (визначається лектором). Під час лабораторних занять користування мобільними пристроями заборонено з техніки безпеки.

Поведінка в аудиторії: ділова та одночасно творчо-емоційна атмосфера, що базується на доброзичливості та довірі.

У разі недотримання політики щодо дедлайнів та перескладання контрольні заходи та лабораторні роботи вважаються не зданими.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Контроль самостійної роботи відбуватиметься під час наступної лекції (індивідуальне опитування, участь у дискусії). Питання тем для самостійної роботи будуть внесені до поточних контрольних робіт та підсумкового контролю.